

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Мариана Панайотова-Пенчева, д.в.м.

Институт по експериментална морфология, патология и антропология с музей при БАН

Върху дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Паразитология и инвазионни болести на животните и човека“, направление „Ветеринарна медицина“

Автор на дисертационния труд: НИКОЛА СТЕФАНОВ НИЗАМОВ

Тема на дисертационния труд: “ ЕКТОПАРАЗИТНИ ЕНТОМОЗИ ПО КОЗИ – ВИДОВ СЪСТАВ НА ПРИЧИНИТЕЛИТЕ, КЛИНИКО-ЕПИДЕМИОЛОГИЧНИ АСПЕКТИ И КОНТРОЛ“

Научен ръководител: доц. д-р Петьо Неделчев Прелезов, д.в.м.

Паразитизмът е биологичен феномен, който още преди много години е вълнувал учените и продължава да ги вълнува до днес. Неизброимите видове паразити, с уникалните им приспособления за живот, разнообразните и често сложни цикли на развитие, неминуемо предизвикват интереса на изследователите. От друга страна, негативното влияние, което паразитите оказват върху здравословното състояние на гостоприемниците си, резонно ги поставя и в интерес от медицинска гледна точка.

През последните десетилетия развитието на животновъдството в нашата страна претърпяваше и търпи редица промени, като преминава през унищожаване на ферми, създаване на нови, окрупняване и т.н. Отглеждането на кози обаче винаги е било с традиции и този отрасъл все още е актуален от стопанска гледна точка.

Предоставеният ми за становище дисертационен труд „Ектопаразитни ентомози по кози – видов състав на причинителите, клиничко-епидемиологични аспекти и контрол“ обединява интереса към двете теми – паразитизма и козевъдството.

Дисертацията е написана на 178 страници и е структурирана по следния начин: увод, литературен обзор, цел и задачи, материали и методи, резултати и обсъждане, изводи, препоръки за практиката, справка за по-важните приноси и литература.

В увода докторантът последователно и точно обосновава избора на тема като посочва, че насекомите са най-многобройната група живи организми на земята, космополитното разпространение на въшките и бълхите, здравословните проблеми, които биха нанасили ектопаразитите върху гостоприемниците си и икономическите загуби като последица от ентомозите. Предвид на гореизложеното считам, че изборът на тема е актуален и добре обоснован.

Литературният обзор съдържа 292 заглавия, от които 24 на кирилица и останалите на латиница. Той е задълбочен, съдържанието му е разделено в 7 части, които представят изчерпателно научните знания относно разглежданите в дисертацията въпроси. Включени са както исторически данни, така и най-новите изследвания по темата. Разгледани са научни разработки, извършени в различни части на света, които са отнесени към изследванията, проведени в България, като са посочени празнотите в изследванията, които предстои да бъдат запълнени от настоящия труд.

Целта на изследванията е ясно формулирана, а поставените 10 задачи гарантират изпълнението ѝ. За извършване на предвидените изследвания е използван богат набор от материали. Обхванати са 34 козевъдни стопанства от всички части на страната, с разнообразен релеф и климат. Изследвани са 4599 кози от осем различни породи, естествено опаразитени с въшки и бълхи. Използван е широк набор от теренни и лабораторни методи - паразитологични, микробиологични, параклинични, статистически. Методиката на изследванията е подробно описана в няколко части на раздела „Материали и методи“, което свидетелства за точността и прецизността на извършената работа.

Разделът „Резултати и обсъждане“ е представен от 8 глави, в които последователно и ясно се описва постигнатото по отделните задачи. Добро впечатление прави прецизността, с която докторантът посочва таксономичното положение на установените видове въшки и бълхи според съвременната систематика и привежда в наличност синонимите, с които са обозначавани установените видове в миналото, както и подходящото онагледяване на резултатите с фигури и таблици. Паралелно с представянето на резултатите е извършено и тяхното интерпретиране, при което проличава добрата информираност на Никола Низамов по отношение на различните

аспекти на фтираптерозата и сифонаптерозата по козите, умението му свободно да си служи и да анализира наличната литература.

От дисертационния труд са формулирани 9 извода, които съответстват на поставените задачи и умело предават екстракта от раздел „Резултати и дискусия“. Представени са и 8 препоръки за практиката, които допълват фундаменталната стойност на дисертацията и биха били от полза за ветеринарните лекари и козевъдите на терен. Приносите на дисертационния труд обективно отразяват извършената работа, те са 11 на брой, като 3 от тях имат оригинален характер.

Авторефератът е написан на 35 страници и съответства на съдържанието на дисертационния труд. Публикациите по темата на дисертацията са 3 на брой, като на една от тях Никола Низамов е първи автор. Докторантът е представил резултати от изследванията по дисертацията на 3 научни форума в България с международно участие.

Заклучение

В заключение бих могла да характеризирам предоставения ми за становище дисертационен труд по следния начин: актуален; съпроводен с богат литературен обзор; с правилно поставени цел и задачи; с достатъчен по обем материали и подходящи методи на работа; с добре интерпретирани резултати; с ясно формулирани изводи, приноси и препоръки за практиката.

Изброените горе обстоятелства и документите, съпровождащи дисертационния труд, показват, че изцяло са изпълнени целите на образователната и научна степен на докторантурата, което ми дава основание да гласувам с положителен вот за присъждане на Никола Стефанов Низамов образователната и научна степен „Доктор“ по научната специалност „Паразитология и инвазионни болести на животните и човека“, област на висше образование 6.0. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.4. Ветеринарна медицина.

21.12.20
гр. София

Изготвил становището:
/Доц. д-р Мариана Панайотова-Пенчева, д-р/

ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
Стара Загора
Ветеринарно медицински
факултет

Бх. № 4
Дата: 13.01.2024

OPINION

By Assoc.prof. Mariana Panayotova-Pencheva, DVM, PhD

Institute of experimental morphology, pathology and anthropology with museum at the
Bulgarian Academy of Sciences

On dissertation paper for awarding PhD educational and scientific degree in scientific specialty
„Parasitology and invasive diseases in humans and animals“, area „Veterinary medicine“

Author of the dissertation paper: NIKOLA STEFANOV NIZAMOV

Topic of the dissertation paper: “ECTOPARASITIC ENTOMOSES IN GOATS – SPECIES
COMPOSITION OF ACUSATIVE AGENTS, CLINICAL AND EPIDEMIOLOGICAL
ASPECTS AND CONTROL”

Scientific supervisor: Assoc.prof. Petyo Nedelchev Prelezov, DVM, PhD

Parasitism is a biological phenomenon that excited scientists many years ago and continues to excite them to this day. Countless species of parasites, with their unique adaptations for life, diverse and often complex cycles of development, inevitably arouse the interest of researchers. On the other hand, the negative impact that parasites have on the health of their hosts, reasonably puts them in the interest from a medical point of view.

In recent decades, the development of animal husbandry in our country has undergone and undergoes a number of changes, going through the destruction of farms, the creation of new ones, consolidation, etc. However, goat breeding has always been a tradition and this industry is still relevant from an economic point of view.

The dissertation paper "Ectoparasitic entomoses in goats - species composition of the causative agents, clinical and epidemiological aspects and control" submitted for my opinion unites the interest in the two topics - parasitism and goat breeding.

The dissertation paper is written on 178 pages and is structured as follows: introduction, literature review, objective and tasks, materials and methods, results and discussion, conclusions, recommendations for practice, reference to the most important contributions and references.

In the introduction, the PhD student consistently and accurately justifies the choice of topic by pointing out that insects are the largest group of living organisms on earth, the cosmopolitan spread of lice and fleas, health problems that ectoparasites could cause on their hosts and economic losses as a result of entomoses. In view of the above, I believe that the choice of topic is relevant and well justified.

The literature review contains 292 titles, of which 24 in the Cyrillic alphabet and the rest in the Latin alphabet. It is in-depth, its content is divided into 7 parts, which present comprehensive scientific knowledge on the issues discussed in the dissertation paper. Both historical data and the latest research on the subject have been included. Scientific developments carried out in different parts of the world, which are related to the research conducted in Bulgaria, are considered, indicating the gaps in the research that are to be filled by this paper.

The objective of the research is clearly formulated, and the 10 tasks set guarantee its achievement. A wide range of materials has been used to perform the planned research. A total of 34 goat farms from all parts of the country have been covered, with diverse relief and climate. A total of 4599 goats of eight different breeds, naturally infested with lice and fleas, have been studied. A wide range of field and laboratory methods has been used - parasitological, microbiological, paraclinical, statistical. The research methodology is described in detail in the several parts of the section "Materials and methods", which testifies to the accuracy and precision of the work performed.

The section "Results and discussion" is represented by 8 chapters, which consistently and clearly describe the achievements of the individual tasks. A good impression is made by the precision with which the PhD student indicates the taxonomic position of the identified species of lice and fleas according to modern taxonomy and makes available the synonyms that denote the identified species in the past, as well as the appropriate illustration of the results with figures and tables. In parallel with the presentation of the results, their interpretation has been performed, which shows the good awareness of Nikola Nizamov regarding various aspects of plithirapterosis and siphonapterosis in goats, his ability to freely use and analyse the available literature.

A total of 9 conclusions have been formulated from the dissertation paper, which correspond to the tasks set and skilfully convey the extract from the section "Results and discussion". There are also 8 recommendations for the practice, which complement the fundamental value of the dissertation paper and would be useful for veterinarians and goat breeders

on site. The contributions of the dissertation paper objectively reflect the work done, they are 11 in number, and 3 of them are original in nature.

The self-abstract is written on 35 pages and corresponds to the content of the dissertation paper. There are 3 publications on the topic of the dissertation, and Nikola Nizamov is the first author in one of them. The PhD student presented the results of the research on the dissertation at 3 scientific forums in Bulgaria with international participation.

Conclusion

In conclusion, I could characterize the dissertation paper submitted to me for an opinion as follows: relevant; accompanied by rich literary review; with correctly set objectives and tasks; with sufficient volume of materials and appropriate methods of work; with well-interpreted results; with clearly formulated conclusions, contributions and recommendations for the practice.

The above circumstances and the documents accompanying the dissertation paper show that the objectives of the educational and scientific degree of the PhD studies have been fully complied with, which gives me reason to vote with a positive vote for awarding Nikola Stefanov Nizamov the PhD educational and scientific degree in the scientific specialty. "Parasitology and invasive diseases in animals and humans", field of higher education 6.0. Agrarian sciences and veterinary medicine, professional area 6.4. Veterinary medicine.

21 Dec 2020

Sofia

Opinion prepared by:

/Assoc.prof. Mariana Panayotova-Pencheva, DVM, PhD/